

Commissie tot Onderzoek van de Rekening en de Commissie Rekenkamer Rotterdam

Datum: 28 januari 2025
Voorzitter: M.H. (Marvin) Biljoen
Aanwezig: D.J. (Diederik) van Dommelen (VVD); F. (Fatih) Elbay; T. (Thomas) Roskam (Leefbaar Rotterdam) en J.G. (Jaap) Rozema (PvdD)
Commissiegriffier: E.P. (Evert) Peterse
Commissiesecretaris: M. (Marcel) van den Akker
Portefeuillehouder(s): R.A.C.J. (Robert) Simons
Overige aanwezigen: Namens de accountant: mevrouw M. Koedijk en mevrouw A. Kros

Namens de Rekenkamer: de heer J.A. de Ridder en de heer Wils

Ambtelijke ondersteuning van het college: mevrouw M.J.H. Lamers, de heer M.D. van Gilst, mevrouw M.I.B. Chedi-Van Hall

1. Commissie tot Onderzoek van de Rekening 1.01 Opening en mededelingen

De **VOORZITTER** heet de aanwezigen hartelijk welkom op deze commissievergadering.

De heer **VAN DOMMELEN** (VVD) wenst nog een keer te praten over de voorziening Grondbank Zuidplas. Dit wordt behandeld in de volgende vergadering.

1.02 Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.03 Vaststellen verslag van 19 november 2024 en 3 december 2024

De verslagen d.d. 19 november 2024 en 3 december 2024 worden ongewijzigd vastgesteld.

1.04 Lijst van openstaande toezeggingen

Toezegging 24bb007876 wordt behandeld onder agendapunt 1.09. Toezeggingen 24bb008313 en 24bb007411 worden behandeld onder agendapunt 1.08

De overige toezeggingen blijven nog openstaan.

1.05 Commissieplanning

Voorafgaand aan de vergadering van 11 maart 2025 vindt tussen 14.00 en 16.00 uur het werkbezoek plaats aan de accountant PwC op locatie bij van de gemeente Rotterdam aan de Wilhelminakade. Het definitieve programma wordt via de griffie verstuurd. De planning wordt vastgesteld.

1.06 Terugkoppeling van rapporteurs

De heer **ROZEMA** (PvdD) had 2 december jl. een vergadering van de Rekeningcommissie MRDH, maar het vereiste quorum was niet aanwezig. Alleen het verslag is destijds vastgesteld. Er was ook een doorkijk naar het controleproces van de jaarrekening 2024 van de MRDH. In de vertrouwelijkheid is de Rekeningcommissie bijgepraat door de accountant over allerlei ontwikkelingen en regelingen in de accountancy. Tot slot is een brief toegevoegd waarover door hem vragen zijn gesteld inzake het aanvragen van verschoning van fouten die na de balansdatum zijn ontdekt en waarover is gerapporteerd. Het betreft de tijdigheid om te kunnen ingrijpen. Aangegeven wordt dat dit geen effect heeft op de planning van de gemeente Rotterdam.

1.07 Collegereactie bij de nieuwe kernboodschappen in het accountantsverslag 2023 PwC

De **VOORZITTER** meldt dat de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2023 anders dan gebruikelijk was. De accountant controleert nog wel de getrouwheid van de rechtmatigheid. De rapportagegrenzen worden in deze commissie vastgesteld. Gevraagd wordt of de norm goed is of dat er aanleiding is tot verbetering.

Mevrouw **KOEDIJK** (accountant) verwijst voor het proces en de totstandkoming naar het accountantsverslag. De organisatie was goed voorbereid op de rechtmatigheidsverantwoording. Terugkijkend zijn er twee zaken die het ingewikkeld hebben gemaakt en dat is de regelgeving rondom begrotingsrechtmatigheden en de wijze waarop de raad is geïnformeerd. Er was sprake van een overschrijding van de norm maar die past bij de gemeente. De verwachting is dat de norm voor de materialiteit gaat veranderen naar 2%. Het ministerie van BZK dient hiertoe nog tot besluitvorming te komen. Een andere verandering is dat er een nieuwe kadernota Rechtmatigheid is.

De heer **ROZEMA** (PvdD) vindt het behoorlijk verwarrend en hoopt dat het voldoende duidelijk is voor de gemeenteraad voor wat betreft de norm.

Mevrouw **KOEDIJK** (accountant) antwoordt dat het inderdaad vreemd kan overkomen dat de cijfers onrechtmatig waren, waarvan een deel rechtmatig en acceptabel. De tabellen blijven duidelijk zichtbaar, maar het oordeel is er niet. Ze gaat ervan uit dat de gemeente op de juiste wijze over de onrechtmatigheid rapporteert.

De heer **VAN GILST** (FA) merkt op dat de werkzaamheden zijn gescheiden in rechtmatigheids- en getrouwheidsfouten. Als er fouten uit volgen dan wordt dat gerapporteerd. De grote fout omtrent de wijkteams is in het begin van het jaar al in de voortgangsrapportage gemeld.

Wethouder **SIMONS** zegt nog niet kennis te hebben over de mores van deze commissie. De jaarrekening is uitvoerig behandeld. Hij heeft thans niets toe te voegen.

De heer **ROSKAM** (Leefbaar Rotterdam) vindt dat het proces goed is verlopen. De informatie was aanwezig. Het manco was dat de raad niet precies wist wat hij ermee aan moest. Hij heeft het gevoel dat de financiële kant vanuit de vakcommissies wat minder zwaar wordt ervaren.

De heer **ROZEMA** (PvdD) vindt het jaarrekeningproces goed ingeregeld. Het klopte. Dat het college de rechtmatigheidsnorm niet heeft gehaald is een politieke kwestie. De gemeenteraad werd voorzien van alle informatie die nodig was om zijn controlerende taak uit te oefenen. Hij constateert dat er in het debat te weinig kennis is over het rechtmatigheidsoordeel en wie dit mag vullen.

De heer **ELBAY** (D66) meent dat een goed maar spannend proces is doorlopen. Binnen de COR is duidelijk gesproken over de voortgang, al was het niet altijd even duidelijk. Het is een belangrijke taak voor de COR en de organisatie om de raad de komende tijd adequaat te blijven informeren over wat de norm inhoudt en welk oordeel de accountant velt over de verklaring van het college. Het is inmiddels zijn derde jaarrekening en hij ziet altijd dezelfde aandachtspunten terugkeren (werkdruk, capaciteitsproblemen).

De heer **VAN DOMMELEN** (VVD) vraagt zich af of de informatie die door het college en de accountant wordt geproduceerd richting de raad te veel is doorspekt met experttaal. Kan iemand die financieel niet is onderlegd deze materie begrijpen? Zelf heeft hij bepaalde begrippen moeten nazoeken. Wellicht kan de tekst de volgende keer wat eenvoudiger worden opgesteld. Het valt hem ook op dat het vooral gaat over de procedure, maar dat er over de inhoud minder wordt gesproken.

De **VOORZITTER** legt voor dat thans wordt gesproken over rechtmatigheidsverantwoording, het proces en de spelregels. Hij zoekt naar een manier om tot een gezamenlijke conclusie te komen.

Wethouder **SIMONS** heeft de stukken zorgvuldig bestudeerd en ook de doorkijk naar 2024 laten inwerken. Zijn conclusie is dat er voldoende processen en beschrijvingen liggen maar dat

het grote verbeterpunt voor de gemeentelijke organisatie ligt in de lijn van de basiscultuur. Er wordt soms te laconiek gereageerd en niet iedereen is zich bewust van het belang om het in één keer goed te doen. Hij is ervan overtuigd dat op dat gebied meerwaarde is te behalen. In gesprekken met de concerndirectie is gevraagd om actie te ondernemen en zoveel mogelijk reparaties toe te passen voor de sluitingstermijn. Binnen het college zelf is ook verzocht om zelfreflectie toe te passen en de 'financiële hygiëne' en de basisadministratie op orde te brengen. Er volgt vanaf nu een extra controle. Een brief daartoe is opgesteld met hulp van mevrouw Lamers. Het is een feit dat de norm is overschreden en dat er een verbeteringslag moet worden gedaan. Het is geen oplossing om met nog meer regels te komen, maar om de cultuur in de basis te veranderen.

Gezien de magere opkomst van raadsleden bij de bespreking van financiële zaken kan de conclusie worden getrokken dat het ook voor veel raadsleden een ingewikkelde materie betreft. Er zijn het afgelopen jaar al veel acties geweest om de financiële verslaglegging en begroting inzichtelijk en toegankelijk te maken. Hij kan zich voorstellen dat van de financiële stukken tevens een lekenversie wordt gemaakt zonder ambtelijk jargon. Hij doet nog geen harde toezegging omdat hij de consequenties ervan nu niet kan overzien, maar hij gaat zijn best doen.

De heer **ROSKAM** (Leefbaar Rotterdam) hoort aanbevelingen uit het jaar 2022 structureel terugkeren. Hij vraagt waarom deze nog niet zijn geïmplementeerd. Is het realistisch te verwachten dat de aanbevelingen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd?

Wethouder **SIMONS** antwoordt dat met de wijze waarop thans de aanbevelingen worden toegepast, de situatie niet zal verbeteren. De basis is onvoldoende op orde en er wordt veel werk gegeneerd. Zijn verwachting voor de toekomst is dat er op den duur efficiënter wordt gewerkt. Het is niet zo dat nog niet alle aanbevelingen zijn geïmplementeerd, maar ze sorteren nog te weinig effect.

De **VOORZITTER** concludeert dat het onderwerp (lekentaal) in een volgende vergadering terugkeert.

1.08 Jaarrekeningcontrole 2024

1.08.01 Eerste boardletter PwC, collegereactie op eerste boardletter

De **VOORZITTER** leidt in dat gebruikelijk de boardletter in december wordt ontvangen maar door alle aanvullende werkzaamheden voor de jaarrekening 2023 deze nu pas behandeld. Er is een reactie ontvangen van het college.

Mevrouw **KOEDIJK** (accountant) licht toe dat de kwaliteit van de interne beheersingsmaatregelen en controleomgeving een van de belangrijkste aandachtspunten is. Een zorgpunt is de aandacht voor de financiële 'basishygiëne' en bijpassende cultuur: hoe zorg je ervoor dat de werkvloer zich aan de procedures houdt. Op basis van de tussentijdse uitkomsten van het extern onderzoek SO (Stadsontwikkeling) bij de afronding van de jaarrekeningcontrole 2023 is opvolging noodzakelijk om de interne beheersing te verbeteren, de acties moeten worden opgenomen in een opvolgplan.

De interne beheersing moet verder worden versterkt door meer datagedreven te gaan werken, bijvoorbeeld door continue monitoring van maatregelen. Bij de inrichting van GREAT zijn er mogelijkheden voor datagedreven werken. De concernbrede processen zijn 'as is' geïmplementeerd. Het is zaak om na de implementatie procesverbetering op te pakken. Bij transacties met filantropen zijn checks and balances per cluster en in de controllijn ingericht. De dagelijkse zaken moeten op orde worden gebracht. Wat dat betreft is ze blij dat de wethouder die toon laat horen, maar dat moet wel doorsijpelen binnen de organisatie en er moet worden gehandhaafd.

Ze gaat nog nader in op de doelstellingen van de organisatieopgave 'Kiezen voor Rotterdam', die is opgenomen in de begroting. De maatregelen zijn gebaseerd op aangedragen voorstellen vanuit de afdelingen. De mogelijke effecten van maatregelen op de doorontwikkeling van de gemeente zijn niet integraal in kaart gebracht en overwogen. Via de concertafels wordt vanaf

2025 de realisatie van de maatregelen gevolgd samen met het eventuele brede effect van keuzes. Door de organisatie vindt monitoring in euro's en op formatie plaats. De relatie tussen de besparing en fte's en de realisatie van de onderliggende plannen en de uitvoering daarvan is nog niet een-op-een zichtbaar.

Kijkend naar de jaarrekeningcontrole zijn nog geen wijzigingen doorgevoerd in de aanpak ten opzichte van de startnotitie en het controleplan. Er is onvoldoende verbetering van het SiSa-proces ten opzichte van 2023: dat vormt een risico voor tijdige afronding van de jaarrekeningcontrole 2024. Tijdige dossiervorming en eigenaarschap ten aanzien van de GRJR zijn cruciaal voor tijdige afronding jaarrekeningcontrole 2024.

Mevrouw **KROS** (accountant) gaat nader in op de inrichting en implementatie van GREAT in de IT-omgeving. Er is vooral meegekeken aan de voorkant. De migratie heeft inmiddels plaatsgevonden en het is nu zaak om kwaliteitsborging na te streven. Andere belangrijke aandachtspunten in de IT-beheersing is het wijzigingsbeheer, autorisatie en toegangsbeheer. Over andere zaken in GREAT wordt later gerapporteerd. De NIS2-richtlijn vraagt verdere ontwikkeling. De gemeente Rotterdam voldoet momenteel niet aan de door NIS2 en AVG gestelde eisen. Het programma loopt.

Wethouder **SIMONS** merkt op dat er vorig jaar zorgen waren over de tijdige oplevering van bepaalde IT-projecten. Zichtbaar is nu dat de migratie in gang is gezet en er zijn waarborgen voor de NIS2-wetgeving. Hij heeft de indruk dat dit goed verloopt. Bij de interne beheersing zal de opschoning van data zijn verdere beslag krijgen in 2025.

De heer **ROZEMA** (PvdD):

- Gevraagd wordt of het toepassen van het principe van Bibob afdoende de zorgen kan wegnemen of worden nog meer checks and balances overwogen?
- Is er een taak weggelegd voor de gemeenteraad of is het vooral een advies voor de ambtelijke organisatie?
- Heeft de accountant de verliesvoorziening scherp ten aanzien van de Grondbank RZG Zuidplas?
- Ten aanzien van de aanbesteding van doelgroepenvervoer is een grote aanbestedingsfout in aantocht. Het staat nog niet in de boardletter. Gevraagd wordt of dit noopt tot rapportage.
- Er is sprake van een onterechte declaratie van de GRJR. In het verantwoordingsgesprek heeft wethouder Buijt aangegeven zich niet te kunnen herkennen in de bevindingen van de accountant, omdat deze per steekproef tot stand is gekomen. Heeft het college scherp wat hierover is afgesproken in het controleplan?

De heer **ROSKAM** (Leefbaar Rotterdam):

- Kan in plaats van een systeemcontrole een procescontrole worden uitgevoerd bij de GRJR?
- Is rekenschap genomen van de zorgen over de betrouwbaarheid van clouddiensten, waarvoor de landelijke Rekenkamer waarschuwt?

De heer **VAN DOMMELEN** (VVD):

- Erkend is dat de doelstellingen van 'Kiezen voor Rotterdam' voor een belangrijke deel zijn ingevuld. De voortgang en monitoring wordt aan de raad gerapporteerd. Wanneer kan een eerste rapportage worden ontvangen?
- Dient de voorziening te worden besproken in de COR of in beslotenheid?

De heer **ELBAY** (D66):

- Ervaart dat de financiële 'basishygiëne' en bijpassende cultuur een terugkerend probleem is. Hoe gaan in dezen de gesprekken tussen de accountant en de werkorganisatie plaatsvinden? Is de werkorganisatie er voldoende mee bezig? Welke zaken worden ingezet om het 'first time right'-percentage te verbeteren?
- De risicobeheersing verloopt goed, maar de controleactiviteiten zijn summier. Hij verzoekt hierover tastbare aanbevelingen, uitleg en duiding van de accountant te ontvangen.
- Naast de systeemgerichte controle mist in de boardletter in een vroeg stadium de gegevensgerichte controle. Welke taken worden eerder opgepakt in het proces?
- Wat is de verwachting qua deadline, want die dreigt weer in problemen te komen.

De **VOORZITTER** vraagt waarom het balletje bij de grondexploitatie op groen staat. Zijn de SiSa-werkzaamheden op tijd afgerond? Bij het voldoen aan de veiligheidsnorm wordt verwezen naar de MIP, maar het lijkt erop dat Rotterdam niet aan de norm voldoet. Hij vraagt een nadere toelichting.

Mevrouw **KOEDIJK** (accountant) antwoordt: de schijn van belangenverstrengeling moet worden tegengegaan en de Bibob helpt daarbij. Nu wordt geen onderscheid meer gemaakt. Bij de interne beheersing wordt serieus gekeken naar filantropie en de bedragen. Er is gevraagd om dit naar de concerntafels te brengen en te registreren. De organisatie heeft gezegd dat ze dat niet gaat doen. Filantropie valt onder de handelingsbevoegdheid van het college en daarover zou met de wethouder moeten worden gesproken.

Inzake de Grondbank RZG Zuidplas dient eerst de organisatie een positionpaper te schrijven over de situatie. Dat wordt door de accountant getoetst.

Bij de aanbesteding van het doelgroepenvervoer zijn de fouten gemeld bij de voortgangsrapportage. De aanbesteding is nog niet aangemerkt als onrechtmatig. Als het wordt gemeld, dan is dat waarschijnlijk pas volgend jaar.

De boardletter wordt uitgebreid besproken met de mensen van de dagelijkse werkvloer en de directie c.q. wethouder. De regels dienen zoveel mogelijk te worden gehandhaafd en het is aan de organisatie om die maatregelen te gaan treffen. Een cultuurverandering is niet iets wat van de ene op de andere dag gebeurt. Mogelijk is hiervoor extra communicatie nodig.

Bij de risicobeheersing zijn aanbevelingen opgenomen. Zorg ervoor dat DMC goed scherp kijkt of de risicoanalyse goed is uitgevoerd, breng het bij elkaar en kijk naar de jaarrekening voor een update.

Gegevensgerichte controle vindt plaats na de financial audit. Soms worden zaken naar voren gehaald.

De deadline is moeilijk in te schatten, zeker gezien de achterstanden in de SiSa.

Wethouder **SIMONS** geeft aan dat hij niet alle vragen kan beantwoorden. Het is bij een volgende keer raadzaam om ook de wethouder van Organisatie, de heer Buijt, uit te nodigen.

Mevrouw **LAMERS** (concerncontroller) vult aan dat het Rekenkamerrapport over de clouddiensten bekend is. De vraag is uitgezet in de organisatie. Tot dusver is er goed zicht op en de risico's worden zorgvuldig gemonitord.

De € 925.000,00 behorende bij de GRJR is een geëxtrapoleerd bedrag, gebaseerd op een steekproef. Dat is een gebruikelijke methode om controle uit te oefenen.

De vraag over de monitor voor 'Kiezen voor Rotterdam' wordt meegenomen.

De **VOORZITTER** stelt vast dat alle vragen zijn beantwoord.

De toezegging over de managementmeeting over filantropie (24bb007411) kan worden afgedaan.

1.08.02 Eerste interim-rapport FA

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer van Gilst voor een toelichting over het Interim-rapport die de COR-leden een goede inkijk geeft naar het verloop van het interne proces bij de jaarrekening 2024.

De heer **VAN GILST** (FA) licht toe dat de rapportage sinds dit jaar is gewijzigd. In de nieuwe opzet van het interim-rapport ligt de focus op de kwaliteit van de interne beheersing binnen de vijftien financieel kritieke processen en de impact daarvan voor de financiële verantwoording. Daarnaast wordt een aantal specifieke thema's belicht die relevant zijn vanuit de concernbrede

risicobeheersing en die FA op concernniveau onder de aandacht brengt. De bevindingen en een aantal specifieke thema's komen terug in de interim-rapportage. Ook is er een formele reactie van de concerndirectie in opgenomen.

De specifieke thema's die onder de aandacht worden gebracht zijn onder meer de ontwikkelingen rond de SiSa-verantwoording, de verantwoording van de lasten voor Regionale Jeugdhulpverlening en de overgang naar Oracle Cloud per 1 januari 2025 (GREAT). Twee bevindingen zijn aangepast. Het balletje bij de grondexploitaties staat op groen, omdat de impact beperkt is.

Vanuit de **COMMISSIE** zijn er geen vragen.

1.08.03 Tweede voortgangsrapportage jaarrekeningcontrole 2024

De **VOORZITTER** geeft de heer Van Gilst het woord voor een toelichting op de voortgang van de planning in de controle op de jaarrekening 2024.

De heer **VAN GILST** (FA) geeft een presentatie: de rapportage is ingedeeld naar de vijftien financieel kritieke processen die in Rotterdam worden gehanteerd. In de rapportage worden majeure afwijkingen in de voortgang van de controle en majeure inhoudelijke bevindingen naar aanleiding van de controle 2024 door Financial Audit en PwC aangegeven en toegelicht.

De overallplanning ligt voor het overgrote deel op schema. Het grootste risico voor de tijdige oplevering van de jaarstukken is de controle van de SiSa-dossiers. Op basis van de interim-controle 2024 en de groei van het aantal dossiers is het een reëel risico dat de controle van de SiSa-dossiers niet op 1 april a.s. is afgerond, waardoor de afronding van de totale jaarstukken per 1 mei onder druk komt te staan. De kleur bij FA bij de voortgang is ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage gewijzigd van oranje naar groen, zoals bij het proces WMO/Jeugd.

In de afgelopen periode zijn afspraken gemaakt met het cluster MO en de GRJR voor het opleveren van de noodzakelijke controle informatie voor tijdige afronding door FA. FA heeft de SiSa interim-controle 2024 uitgevoerd voor 68 SiSa-regelingen. Hieruit blijkt dat er nog onvoldoende 'first-time right'-dossiers zijn op het gebied van kwaliteit. Veel dossiers worden aangepast na aanvullende vragen en dit vergt extra tijd en inzet van het controleteam.

Door onvoldoende kwaliteit, de hoeveelheid aanpassingen en aanvullende vragen die niet tijdig zijn beantwoord, heeft FA voor 17 regelingen de interim-controle niet kunnen afronden. Voor een aantal regelingen zijn gezamenlijk met BCO de verantwoordelijke afdelingsmanagers van de clusters benaderd om aandacht te vragen voor een betere aanlevering en om de kwaliteit en tijdigheid van aanleveringen te waarborgen voor de jaareindecontrole. FA blijft dit dossier actief monitoren op de voortgang om het risico voor het niet tijdig afronden van de controle te minimaliseren. Bij één subsidie van de VGR kon de prestatie onvoldoende worden vastgesteld.

Er is controle-informatie uitgewisseld en op basis van het niet verstrekken van de vereiste informatie op grond van de AVG, ligt er een beperking op. De totale subsidie van € 22,25 miljoen is als onduidelijk aangemerkt.

Mevrouw **KOEDIJK** (accountant) vult aan dat de WMO-jeugd oranje kleurt omdat de aanpak nog niet duidelijk was. Inmiddels kan deze op groen worden gezet.

De heer **VAN DOMMELEN** (VVD) begrijpt dat door de SiSa's de planning niet wordt gehaald. Wat is de inschatting van wat de planning wel wordt?

De heer **VAN GILST** (FA) vindt dat moeilijk te beantwoorden. Er wordt nog steeds geprobeerd de deadline te halen. Het is niet bekend of bij een uitloop sprake zal zijn van een week of meerdere weken. Bij meer uitloop geldt het als risico. Bij de voortgangsrapportage in maart kan een beter beeld worden gegeven.

De **VOORZITTER** geeft mevr. Chedi-van Hall het woord voor een toelichting op het proces van SiSa's.

Mevrouw **CHEDI-VAN HALL** (adviseur) vult aan dat het qua tijdigheid en kwaliteit niet loopt zoals het moet lopen. Er is aanvullend capaciteit gezet op de dossiers om een inhaalslag te maken ten behoeve van de eindejaarscontrole. De gedachte van verplichte training is goed. In het kader van lerend vermogen van de eigen organisatie is te zien dat er elk jaar nieuwe regelingen bij komen en nieuwe krachten nodig zijn en daar gaat nog wel eens wat fout. Met de clusterdirecties wordt gekeken naar de sturing in het cluster zelf en een betere begeleiding bij de processen. Dat geldt voor alle lagen door de organisatie.

De heer **ROSKAM** (Leefbaar Rotterdam) vraagt of rekening wordt gehouden met een alternatieve planning voor het proces omtrent de jaarrekening.

De heer **ROZEMA** (PvdD) vraagt of de verantwoordingslasten kunnen worden ondergebracht in de SPUK.

De heer **ELBAY** (D66) hoort al sinds 2022 dat de deadline mogelijk niet wordt gehaald. Hij hoort dat de dossiers stijgen, het first time right-percentages is niet optimaal etc. Men moet zich voor de toekomst voorbereiden op dit soort problemen. Hoe wordt hier in de toekomst op geanticipeerd?

Wethouder **SIMONS** antwoordt dat hij terugkomt op de SiSa. Mocht men de planning van 1 mei a.s. niet halen dan komt het college hierop terug. Een plan B is er nog niet. Er komen in elk geval gepaste maatregelen als de planning niet wordt gehaald. De verantwoordingslasten kunnen niet worden gedeclareerd in de SPUK. De zorgen van de heer Elbay worden gedeeld. Het is evenwel niet zo dat er de afgelopen jaren niets is gebeurd met de aanbevelingen. Die veranderingen kosten veel tijd. Er is begonnen met procesverbeteringen.

De **VOORZITTER** herhaalt de toezegging van de wethouder dat hij in de COR-vergadering van 11 maart met gepaste scenario's komt als de planning van de jaarstukken 2024 niet haalbaar blijkt (25bb001250).

De commissie vindt de toelichting door de eerste lijn als er een rode of oranje kleur is in de voortgangsrapportage voor herhaling vatbaar. De commissie gaat akkoord met de afdoening van de toezegging over de controle jaarrekening 2024 (24bb008313) kan worden afgedaan.

1.09 Audit Regeling risicovolle projecten

De **VOORZITTER** meldt dat vorig jaar september is gevraagd om in het kader van de Regeling risicovolle projecten nog een audit op een risicovol project uit te voeren. In reactie hierop is door het college een andere uitleg gegeven van de regeling.

Mevrouw **LAMERS** (concerncontroller) meldt dat tussen 2018 en 2023 audits zijn verricht op risicovolle projecten. De regeling was echter gebaseerd op een organisatiesituatie die niet meer bestaat. Doordat de auditagenda van Concern Auditing voor 2024 al was vastgesteld en afgestemd bleek het niet meer mogelijk om nog in 2024 een aanvullende onafhankelijke audit op een risicovol project uit te voeren. Uiteraard kan de raad besluiten om op basis van artikel 17, lid 4 van de Regeling risicovolle projecten de lijst met te onderzoeken projecten in 2025 vast te stellen. Concern Auditing zal daarna aangeven wanneer deze kunnen worden opgepakt. Het is beter nu eerst het onderzoek van de Rekenkamer af te wachten.

De heer **ELBAY** (D66) is het ermee eens dat eerst het Rekenkameronderzoek moet worden afgewacht. Dit punt wordt dan pas beoordeeld.

De heer **ROSKAM** (Leefbaar Rotterdam) vraagt of er jaarlijks een audit is uitgevoerd.

Mevrouw **LAMERS** (concerncontroller) antwoordt dat er naar de geest niet jaarlijks een audit heeft plaatsgevonden, maar af en toe vond het wel plaats. Het project moet zijn vastgesteld binnen de COR.

De **VOORZITTER** stelt vast dat er geen vragen meer zijn, en dat de commissie akkoord gaat met de afdoening van de toezegging over regeling risicovolle projecten (24bb007876).

1.10 Rondvraag en sluiting

De **VOORZITTER** constateert dat er geen vragen zijn voor de rondvraag. Hij bedankt iedereen voor zijn aanwezigheid.

2. Commissie Rekenkamer Rotterdam

2.01 Onderzoeksprogrammering

2.01.01. Inspreker

De heer **PANACHO** (inspreker) is van mening dat de COR een schone taak heeft om de inkomsten en uitgaven van de gemeente Rotterdam te controleren. De doelmatigheid en rechtmatigheid zijn daarin belangrijke pijlers. De COR wordt hierin bijgestaan door een externe accountant en de Rekenkamer. De daadkracht van de vorige Rekenkamer was in zijn optiek veel overtuigender dan de huidige. De COR staat wederom voor de keus om de opvolging van het gevraagde integriteitsonderzoek hoog op de agenda te gaan zetten of niet. De Rekenkamer heeft hierin wettelijk wel een keus. De interne Audit heeft die onvolkomenheden in een eerdere instantie niet gevonden of onderzocht, de externe accountant wilde er volgens hem niet van weten en het ook niet onderzoeken. En dat maakt volgens hem dat die rechtmatigheid en doelmatigheid een reus op lemen voeten is geworden. Het probleem niet onderzoeken en de oorzaken ervan wegnemen, de daders er niet op aanspreken of straffen, dat is en blijft volgens hem een probleem. Hij doet de oproep om de melders serieus te nemen en hen de bescherming te bieden die ze verdienen, hen te compenseren voor de door hen geleden schade, ze publiekelijk in ere te herstellen en de Rekenkamer de opdracht te geven het vervolgonderzoek integriteit voortvarend op te pakken en daarmee te laten zien dat integriteit op de prioriteitsplekken staat en blijft staan.

De heer **ROZEMA** (PvdD) weet dat er referentieonderzoek heeft plaatsgevonden. Dat is waarschijnlijk afgerond maar het is nog niet onder ogen van de raad geweest. Is inspreker voorbereid op een andere uitkomst? Is het competentie-forensisch onderzoek goed belegd bij de Rekenkamer? Is het logisch om een volgend fraudeonderzoek te koppelen aan het al gedane onderzoek?

De heer **PANACHO** denkt dat de zaak nog steeds op de plank ligt, omdat geen van de ambtenaren en internen is gesproken. Zijn conclusie is dat de gemeente Rotterdam melders in de kou laat staan. Die mensen wilden hun verhaal doen en die fraudegevallen zijn nog steeds niet aangepakt. De raad is het hoogste orgaan en als er een rechtszaak komt, dan zal altijd worden verwezen naar de gemeenteraad. Het wrange feit doet zich voor dat bij een aantal zaken de vorige gemeentesecretaris er belang bij heeft, en bij een aantal zaken die thans spelen, de huidige gemeentesecretaris een rol speelt. De Rekenkamer zou het hele huis op zijn kop moeten zetten om te onderzoeken wat er fout is gegaan en te zorgen dat melders de bescherming krijgen die ze verdienen en nodig hebben.

De heer **VAN DOMMELEN** (VVD) weet niet of het gepast is dat de naam van een gemeentesecretaris wordt genoemd.

De heer **PANACHO** zou het ook liever niet willen noemen, maar de zaak wordt maar niet opgepakt en dat dwingt hem en melders om dit op de huidige wijze naar buiten te brengen.

2.01.02 Toelichting Rekenkamer

De **VOORZITTER** geeft de heer De Ridder het woord voor een toelichting op de onderzoeksprogrammering voor 2025.

De heer **DE RIDDER** geeft aan dat er enige organisatorische problemen zijn en dat betekent dat de Rekenkamer moet improviseren. De Rekenkamer heeft een shortlist opgesteld met mogelijke nieuwe onderzoeksthema's voor 2025. Deze is gebaseerd op opgehaalde input bij de raad, een interne pitchsessie en suggesties van burgers. De shortlist bevat thema's waarbinnen de rekenkamer nog een keuze zal maken. In totaal is er ruimte voor drie nieuw op te starten onderzoeken. De rekenkamer wil hierover binnenkort een besluit nemen. Het onderwerp 'Regio risicovolle projecten' wordt getracht uit te voeren, maar op andere onderwerpen kan vertraging optreden. De shortlist voor 2025 bestaat uit:

- P&C-cyclus
- Gemeentelijke aanpak betaalbare huur
- NPRZ
- Inkomensregelingen
- Gemeentelijk economisch beleid
- Waterbeleid

De heer **ROZEMA** (PvdD) noemt het niet opportuun om iets aan de programmering toe te voegen, anders dan de reeds voorliggende onderwerpen. Hij spreekt de voorkeur uit voor waterbeleid.

De heer **VAN DOMMELEN** (VVD) vindt het niet duidelijk wat van hen wordt verlangd. Hij hoopt dat eerst lopende onderzoeken worden afgerond. Als er moet worden gekozen, dan gaat zijn voorkeur uit naar een onderzoek naar het gemeentelijk economisch beleid. Dat geldt ook voor NPRZ, waar veel geld in omgaat. Een derde keuze is het waterbeleid.

De heer **ROSKAM** (Leefbaar Rotterdam) kiest voor waterbeleid, het gemeentelijk economisch beleid en P&C-cyclus.

De heer **ELBAY** (D66) leest op pagina 3 dat er lopende onderzoeken zijn of onderzoeken die nog moeten beginnen. Is het handig om reeds nu te komen met nieuwe toezeggingen over onderzoeken?

De **VOORZITTER** kiest voor de P&C-cyclus.

De heer **DE RIDDER** antwoordt dat hij zich zorgen maakt over de kwaliteit van de financiële stukken. Die stukken moeten bij de raad functioneren om grip te krijgen op de gang van zaken. Het is vaak te ingewikkeld en de informatie is veel. Hij wil vanuit het perspectief van een raadslid nadenken over de vraag hoe een financieel verhaal makkelijk kan worden verwoord. Daartoe is voor de Rotterdamse context een monitor ingericht. Er is gevraagd of het wel verstandig is om aan een onderzoek te beginnen: normaal gesproken kunnen de drie extra onderzoeken/projecten worden opgepakt, maar hij houdt een slag om de arm.

De **VOORZITTER** verzoekt het lijstje met zes potentiële onderwerpen tot een onderzoek te delen met de raadsleden van de vijftien andere fracties.

2.02 Rondvraag en Sluiting

De **VOORZITTER** constateert dat er geen vragen zijn voor de rondvraag. Hij dankt iedereen voor zijn aanwezigheid.